

Андрій Нискогуз

Дорогий читачу! Цього разу пропоную твоїй безцінній увазі одну добру книжку. Добру у всіх відношеннях. Кожен рядок її – зріле, солодке й поживне гроно духовного винограду. Це гроно п'янить своєю лаконічністю та наповненістю глибоким змістом. Пригадую, як уперше познайомився з цією книгою. Розцяткована барвистими квітками палітурка, усмінене дівча між зграєю пелюсток та назва у стилі юнацько-популярних читив – «Шлях до успіху» – не викликали спершу довіри, а тим більше зацікавлення. Та все ж таки книжку розгорнув... Зовнішність і перше враження інколи бувають оманливими... Скепсис до книги – як вітром здуло. І тепер без вагань можу назвати «Шлях до успіху» відомого француза-богослова і християнського письменника Мішеля Кваста новітнім «Наслідування Христа» Томи Кемійського. Адже обидві книги надихають, зворушують, кидають виклик. Обидві сягають своїми коренями святоотцівської духовної спадщини. Книги такого ґатунку народжуються на світ для того, щоб стати настільними.

Якщо б мені було доручено написати епіграф до цієї книги, то він звучав би приблизно так: «Ми навчилися літати як птахи, плавати наче риби, мчати мов леопарди, та так і не змогли навчитися жити як людина». Приблизно таку фразу десь раніше чув або прочитав. Але зараз важливо інше – цей вислів передає найголовніше, як на мене, послання «Шляху до успіху»: Лихом нашої доби є не проблеми зі світу матеріальних речей, але «внутрішній розклад самої людини». Досягаємо нечуваних успіхів у технічному прогресі, оточені айфонами останнього покоління, блискучими й привабливими іномарками, – а при цьому залишаємося духовним карликами. Розгадуємо таємницю світів, але губимось у власній таємниці. Хочемо керувати світом будучи невірниками власного тіла та ненаситної чуттєвості. Ми втрачаємо «дух» – тож втрачаємо все, як підсумовує французький автор. На думку спадають подібні за змістом слова Гая Монтега – головного героя з Бредберівських «451 за Фаренгейтом»: «У нас є все, щоб вважати себе щасливими, але ми нещасні» .

М. Кваст упевнено декларує: сучасний світ – захопливий, і ми не тільки не маємо права гальмувати його поступу, але мусимо активно, без ухиляння, сприяти в цьому . Тож жодних наклепів на прогрес як такий! Автор, однак, застерігає, що «наша праця буде даремною, якщо ми з таким самим зусиллям не працюватимемо над тим, щоб повернути людині усвідомлення того, що вона має душу. Треба відновити, упорядкувати людину, щоб через неї увесь всесвіт упорядкувався і відновився в любові».

Сучасна людина – вічно голодна. Поглинає блага, які сама продукує. Однак насичення ними ніяк не настає. Плоди матеріального прогресу – просто речі і не більше. Людина падає навколішки над божками і б'ється за володіння ними з іншими. Людина, відкидаючи духовний аспект себе самої, упримітивнюється до рівня природи, «сировини». А проти цього застерігає інший філософ-богослов – англієць ірландського походження – К. С. Люїс: «Зводити себе, людину, до рівня природи нерозумно: якщо вважаєш себе сировиною, то нею і станеш, та не на користь собі. Тобою розпоряджатиметься та ж природа в особі іншого знелюдненого [...]. Або ми розумні, духовні істоти, які підпорядковуються навіки абсолютним цінностям, або ми – «природа», яку можуть кавальцювати й ліпити інші за своїми примхами» . Абсолютними цінностями для нас, християн, є Боже Одкровення-Святе Письмо й Передання Церкви, на які Мішель Кваст опирається як на твердий авторитет. Втративши свого Небесного Гаранта і відкинувши Його вічні устої та правди про нас, ми стаємо легкою здобиччю для маніпуляцій, «грудкою пластиліну». А цей «пластилін вже тепер беруть до рук» ті, хто уявили себе мудрішими за Творця і починають ліпити з чоловіка жінку, з жінки чоловіка, а можна й два або три в одному. Бо начебто людина має на це право. Ми «куплені високою ціною» (1Кор 7,23). Та стаємо рабами людей і себе. Людина аж ніяк не Бог...

Хто ж тоді така ЛЮДИНА? Коли з'ясуємо це фундаментальне питання, – хто ми? – в найглибшому сенсі цього слова, то зрозуміємо і своє місце у світі, сенс нашої мандрівки цим чудовим світом, а отже знайдемо омріяне щастя.

Узагальнюючи останні розділи твору М. Кваста, можемо стверджувати: людина – храм Бога живого, святиня, в якій мешкає Сам Творець. У цьому і є найвища цінність людини, яка робить «найменшого брата» зі спільноти людства вартіснішим до безмежності за цілий всесвіт. «Яка користь людині, якщо здобуде весь світ, але душу свою занепастить?» (Мр 8,36). Коли грішимо чи зневажаємо іншого, – плюндруємо святиню, перекидаємо та нівечимо її.

Та оскільки «...без Мене ж ви нічого чинити не можете» (Йо 15,5), людина без Бога – вже не людина . Що завгодно: індивідуум, біологічний вид, соціальна одиниця – але не людина. Відмова від Того, Хто сказав про себе «Я – дорога, правда і життя», – це рубати гілку, на якій сидимо. Якщо втратимо Його «завтра, людини вже не буде».

Коли визнаємо свою повну залежність від Царя царів, то отримаємо свободу від усього. Якщо ж зухвало заявлятимемо: я не залежу від Бога, я сам собі бог, то потрапимо у повну залежність від усього: природи, суспільства, обставин. І вони нас обов'язково зламають, приб'ють до землі й нагодують гіркою землею зневіри й розчарування. Французький богослов запитує читача: «Чи знаєш, чого найбільше прагнеш? БЕЗКОНЕЧНОСТІ. Безконечність краси, чистоти, справедливості, спокою, правди, любові, життя... А вона перевищує тебе, перевищує кожну людину. БЕЗКОНЕЧНІСТЬ має тільки одне ім'я – БОГ».

Та щоб прийти до цієї безконечності – слід подолати не одну мильо дороги. Але не варто шкодувати сил й опускати руки на цьому нелегкому й захоплюючому шляху. Бо шлях цей – Шлях до Успіху. Успіху справжнього і живого. Успіх цей не завершується тут, на землі, – інакше б він був до сміху мізерний. Обрії цього Успіху – Небо. Може, колись зустрінемося на цих обрях? А вже тоді, не поспішаючи, докладно побесідуємо про те, як книга ця привела нас до омріяної пристані з блакитним ім'ям – Небо. Тоді, без сумніву, згадаємо до болю трепетні слова з цієї книги: «Будь собою. Інші потребують тебе таким, яким ти є, яким тебе сотворив Господь. Ти не маєш права маскуватися, грати комедію, бо ти обманював би інших. Скажи собі: я принесу щось нове у його життя, бо він ще не стрінув нікого такого, як я, і ніколи вже не стріне, бо я – єдиний екземпляр, що вийшов і з рук Божих» . Я – людина!

Андрій НИСКОГУЗ, Гомо без Богікус? // СЛОВО №3 (71) 2017